

ORADEA-MARE (NAGYVARAD)
28 septembrie st. v.
10 octombrie st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea in
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 39.

ANUL XXII.
1886.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Stânca Mor-Tatului.

— Legendă. —

Pe côsta celui munte, de vécuri inegrit,
Veți, stând semeț, cel strașnic părete de granit.
Ce 'nfruntă vânturi rele, furtuni ingrozitoare,
Cercând, de când e lumea, zedarnic să-l doboré.
De vremi aprópe șterse pe față-i se zăresc
Săpate niște urme ce încă ne-amintesc
Povestea cea de jale a mândrei Mărióre,
Copilă între îngeri, între copile flóre,
Și-a tinerului Tatu, vitez cum n'a mai stat,
Ce-aici sub asta stâncă crud mórtea ș-a aflat.
Și étă, despre stânca Mor-Tatului bétranii
Păstori ce spun, de vorbă când șed la focul stâni:

»In cel cătun de munte, ce-i ȕic și aȕi Goideșci,
Ce 'n mândre plaiuri, cuiburi de raiuri păméntești,
In care cu plăcere se scurge-a nóstră viétă —
Și 'n văi desfétătóre voios mi se răsfață,
Trăiă de mult o fată bălaie ca o stea —
Și cărei Mărióra cea mădră i ȕicea —
Gingăse ca o ciută, ca ea de sprinteioră,
Cu ochi adânci și negri, cu față rumeióră,
Cu buze pârquite la flacăra de dor
Ș-un vers de păsecele de înimi răpitóre.
Credeai a fi o zină din ceruri jos picată
Și nici eră pe lume ca dênșa altă fată.

»Dumineca la horă flăcăii se'ntreceau
In jocuri și in lupte, pe toți de minunau,
Și tóte dór de dragul frumoșei Mărióre,
Să smulgă vrénd din ochii-i vr'o rază iubitóre.
Se dau pe lângă dênșa dulci vorbe — vii schintei
De dragoste -- șoptindu-i, dar ea, ferind de ei,
Primiă ori ce șoptire cu fața colorată
De-o vie rumenélă, zimbind șglobia fată
La toți ce dulci cuvinte furiș i aruncau,
Gândind, sermanii tineri, c'așă o subjugau.
Căci nu șcieau că dênșii erau de-a ei privire
Pétrunși, raniți de mórte c'o singură țintire.

»Viniâu flăcăi mulțime să céră mâna sa,
Dar nimeni mândrei fete in voie nu-i intră,
Frumosul Tatu încă iubiă cu infocare
Pe tinera Marie. Când sórele in zare
Pieră, și ea cu turma viniă dela suhat,
Cu albele-i oițe ce-abiă pășăi 'ngălat
Cu ugerile pline de tărșăiau păméntul,
Flăcăul Tatu crângul il străbătea ca vântul,

S'opriă sub un mestécăn și 'ncet ȕicea cu dor
Din flueru-i o doină ca plânsul frunȕelor;
Dar fata pe'nainte-i trecea nepăsătóre,
ȕintind spre Tatu inse priviri săgetătóre.

»Deci, surda erau tóte, de și frumosul Tat
Cu ochi vioi, boiu falnic, pěr mândru resfirat,
Cântă acele doine atăta de duióse,
Că-i respundea o lume de șópte drăgăstóse,
Dar care pe Maria de loc n'o 'nduplecau,
De și flăcăii 'n horă dulci vorbe-i tot șoptiau.
Căci in trufia-i órbă Maria hotărise
Să nu dea mâna-i dalbă, ce-atăția i-o rívnise,
Decât celui care pe zidul impetrit
Ce 'n nori și-ascunde piscu-i de vécuri pleșuvit,
Destoinic să se urce va fi — ori cine fie,
Lui inima și mâna-i le dă cu bucurie.

»Un negru nor se 'ntinde pe ceru 'nseinat
Și sórele păleşce pe-ogoru-i inorat.
De ce? voinicul Tatu din toți se hotăreșce
Ca să 'mplinésca voia acelei ce iubeșce.
In clipa hotărítă el bun remas iş ia,
Zimbind mulțimei care de față se găsia,
Apoi, și 'ndréptă ochii spre draga-i Mărióră;
Ea c'o zimbire dulce de farmec l-impresóră
Și Tatu se avéntă, c'o toporișcă 'n mâni,
Șpre stânca uriașă, căci ochii ei págani
Mai mult l-imbărbăteză, și sapă, sapă 'n stâncă
Acele urme care se véd și astăȕi încă,

»Dar cum suiă pe stânca rípósă, 'n ea sâpând
Acele urme 'n care se sprigină urcând,
Puterile 'ncepură, slăbite să-l delase.
Intinsul cer albastru in nori se 'nfășurase
Și-o plóie inghețată pe vale se porni.
Infiorată obștea suflarea își oprí.
Și trăsnetul detună: Mulțimea se 'ngrozeșce
Și toți intr'o privire pe Tatu-l urmăreșce.
Dar când pe zid aprópe de mijloc ajungea,
Și când pe cea mai naltă din urme se proptiă,
ȕinéndu-și ochii 'n ochii iubitei Mărióre,
Alunecă și cade sdrobotit la-a ei picióre,

»Mulțimea se inchină și toți jălesc amar
Pe Tatu care 'n sânge zăcea fără habar.
Stingéndu-se, privirea-i tot caut'o privire,
Èr buza-i spune-un nume iubit pân la jertfire.

Și toți se strâng în prejmă-i să-i vie 'ntr'ajutor,
Se căcă să-l ridice, dar prinși sunt d'un fior:
Sufierea își luase spre ceruri a sa cale.
Dar când peirea-i crudă pe toți umplea de jale,
Un ris, un hohot vesel, de-odată izbucni:
Eră al Măriorei ce-atunci inebuni.
Durerea și muștrarea ce inimile 'n vină
Le-apasă, sdruncinase simțirea ei senină.

»Un trist alai de mörte inaintă prin sat,
Ducend la cel din urmă locaș pe bietul Tat,
Pe care o iubire prę mare îl răpise
Din brațele acelor pe cari îi iubise.
Alaiul în tăcere — privește de-amar! —
S'oprește pe-o colină; aci un vechiu goptar,
Nesimțitor ca mörtea, săpase grōpa 'n care,
Ori cât de strimțată, 'ncepe și omul cel mai mare.
Și ochii tuturor priveșc în lacrimi, cum
Atăta tinerețe, tot ca ș-un val de fum,
Se stinse 'ntr'o clipire sub valul de țerînă,
Spre care sörta lunei tot ce trăiește, mână.

»Dar cine e copila ce tristă străbătend
Și văi, și munți, și deluri, un nume murmurand,
Se 'necă 'n plâns? Pe fața-i de tineră pälită
Cu urme-adânci, neșterse, se vede 'ntipărită
Durerea ce-o doböră. Ör' cine este ea?
E bieta Măriöră ce necurmat jăliă
Pe cel ce pentru densa peri — nenorocire! —
Sdrobit la ei piciorie privind-o cu iubire.
Ea plänge ș-a ei viêtă se stinge și cu di,
Ca flōrea cărei bruma colōrea-i veșteđi.
Dar tōte 'n asta lune de dor sânt trecetōre:
Durerea, fericirea, ca tot ce-i viêtă, mōre.

»Cursese multă vreme de când perise Tat,
Un an de când sermanul crud mörtea ș-a aflat,
Și colea pe colină, pe cel morment în care
Voinicul s'odihneșce de toți acu 'n uitare,
Sdrobită de-oboselă Maria 'ngenunchiă
Și cerului în jale ferbinte se rugă.
Atunci părü d'odată, c'o voce cunoscută
O chiamă cu iubire pe nume; ea, tăcută
Ascultă: i-a lui Tatu viers dulce, drăgăstos.
Pământul se desface: mormentul fioros
Cuprinde pe copila ce sta ingenunchiată,
Rugând ferbinte cerul de chin s'o scape-odată.

»A doua și ciobanii vęđur' aci vinind,
Pe grōp' o vāvataie de flacări pālpaind.
Și, candela aprinsă aice de iubire,
De-atunci și, nōpte, arde c'o vęnētă lucire.
Er nōptea pe când luna s'ascunde de vr'un nor,
Când buha se jăleșce cu glasu-i cobitor,
O umbră se arată, se urcă, s'aridică
Pe stânca cea rġpōsă, alunecă și pică
Sdrobită 'n vale: buza-i de sänge spumegând,
Cu dor se 'ntredeschide, a cuvētă cercând,
Ș-abiă șopteșce-un nume iubit pân la jertfire,
Pe când privirea-i stinsă tot caut-o privire.

»Dar norul se desface și luna s'a ivit,
Er ca prin farmec crunta privește-a perit.
Din jalnica părere nimic nu se mai vede. . .
Pe vale riul unda-i 'nainta ș-o repede,
Cu bōrea și cu brađii șoptindu-și de nevoi.
Er sus la stâne canii dorm duși pe lângă oi.
De-atunci acēta stâncă, trufașe mărturie,
De-așă iubire mare ș-atăta nebuție,

S'a đis de ömeni stânca Mor-Tatului, și 'n ea
Ale lui Tatu urme și ađi le poți vedē. . .

Aceste, despre stânca Mor-Tatului bętrânii
Păstori ne spun, de vorbă șeđend la focul stânii.

1875.

Iuliu I. Roșca.

Forme și fond în cultură.

IV.

Catedra și băncile.

. . . . vitae discimus?!

Un pedagog de bună reputație a đis, ęr das-călii cu toții intr'un glas după dōnsul grăbese a repeți: »Dați-mi școli și ve reformez lumea!«
Va fi avend dreptate acel bărbat de școlă:
dar astăđi ar trebui să mai adaugă un cuvēt
— un singur dar hotărġtor cuvēt — la frasa
ce enunță înalta sa idee, đicend: veritabile școli,
școli ce merită acēta numire.

În vılmășagul stăruințelor exclusiv materialiste
din đilele nōstre, ne-am obișnuit a da — pro-forma
— o relativă importanță treburilor școliei; în practică,
în realitate înse importanța aparentă ce o dăm școliei,
se reduce la totala nepăsare ce o manifestăm față
de ea.

Nu-i vorbă, ne place — în teorie — să admitem
însēmănatatea școliei, credem și noi că pe Germani,
bună-öră, numai faptul, că »die eine Hälfte lehrt —
die Andere lernt« — i-a ridicat la înălțimea unde se
află, dar ca și noi, după tōte aceste să ne interesăm,
să ingrigim ca de cea mai prețioasă comōră, de școlile
multe puține câte avem, acēta la noi nu se întemplă.

Din pricina înse, că nu dăm școliei atențiunea ce
o merită, din pricina că nu ne interesăm și în șapte
de ridicarea școlilor nōstre, alcătuite mai tōte numai
cu chiu și vai, din aceste pricini ne putem esplică
aprobe nulitatea sporului ce-l face școlă în creșcerea
celor ce i s'au incredințat ei.

Vom analisă la razele adevărului isprăvile școliei
de ađi, observând tot-de-odată, că în cele următōre
nu vorbim exclusiv numai de școliele nōstre romăneșci,
ci în general despre starea școlilor, avend în vedere
școlă cum este ea în realitate și nu în raporturile ce
se tipăresc pe fiecare an despre activitatea lor.

Omul se nașce animal, educație îl face om.

Copilul din lęgan și până la vęrsta pubertății
sale este espus mai întēiu și mai puternic influințelor
ce șciu și pot esercită părinții asupra lui, dar cu
deosebire mama.

Mama trebue să fie prima și cea mai stăruitor
creșcătōre a născutului ei.

Înima fragedă a copilului este impresionabilă în
gradul că se pōte asemēnă, după J. J. Rousseau, cu o
tablă ștersă; mama este chemată a gravă, a trezi
cele dintēiu sentimente în fragedul seu lăuntru, ęr
impresiunile căpētate în atingere cu părinții, dar cu
deosebire subt ingrigirea și tratarea mamei, sânt im-
presiuni ce nu se efasēză în viêtă, impresiuni directive:
cu alte cuvinte, este un teren pregătit, intr'un grad
ōrecare, pentru întrega cultură ulterioară a indi-
vidului.

Tot ce aude, vede și simte omul în anii copilă-
riei sale, este de o puternică însēmănată, de o in-
fluință directivă asupra întregii sale desvoltări.

În gradul acesta de educație residă — de re-
gulă — cea dintēiu și tot-de-odată cea mai primei-
diōsă greșelă.

Sânt nenumerate casurile în cari părintii, în lo

de-a-și crește copiii în faptă, îi cresc numai în apărință, s'eu mai bine ȃis i necresc.

Pré adese, iubirea neînfrénatá ce o au párinții cátrá copiii lor, i seduce de astfel, cá pe copil nu-l crește prevederea, judecata, covingerea párintéscá, ci voința s'eu mai bine ȃis capriciile prunciei sale îl cresc, pentru cá párinții din iubire nestémpératá, de regulá inse din ignoránță totalá în materie de educațiune, nu au puterea, s'unt absolut incapabili, de a-și valorá prevederile, de a-și aplicá covingerile (!) ce ar trebui sá aibá în materie de educațiune.

Dintr'un asemenea sistem (!) smintit de educațiune se ridicá copiii resláțați și neascultátori.

În alte casuri estremele apucáturi párintéști greșesc direcțiunea creșcerii copiilor.

S'eu o severitate neintemeiatá inspirá copilului din primele momente o fricá, o rezervá față cu párinții sei s'eu o bunáitate bolnáviciósá, nenaturalá, înfundá trezirea respectului față cu ei.

De aci copiii crescuți dupá șablon și copiii háimániți.

Numai o iubire mereu înfrénatá de puterile judecáții, dar o iubire sincerá, din care sá respire o íntimitate plíná de bunăvoință, este în stare a face accesibil copilul ideilor ce le voim realizate în educațiunea sa.

Educațiunea familiará ce se dá copilului ar trebui întocmitá în chipul ca copilul nu din fricá nemotivatá, ci din o sincerá iubire, din o adevératá încredere, sá asculte de párinții sei și aci zace un mare adevér în arta educațiunii familiare.

În general, párinții au datorínța a se familiarisá cu știința creșcerii, precum am spus ácéta idee a locul seu.

Dar s'unt fórté puțini copii cari au fericirea a fi crescuți de párinții lor dupá un sistem rațional.

Partea cea mai mare esc din casa párintéscá cu creșcerea amintitá mai sus, cu aite cuvinte, fără creșcere raționalá.

Resultá deja de acum, cá tóte învêțaturile religiunii, filosofiei etc. nu vor puté produce nimic decá páământul pe care va avé sá cađá ácéta séménță binecuvéntatá, nu va fi pregátit, ér pregátirea ácéta este educațiunea, care inse, cum védurám, este mult pré greșitá pentru a puté alcátui o pregátire pentru școlá.

Într'aceea vremea școléi sosesce.

Copilul, obiécuit fiind a lucrá mereu dupá capriciile sale, s'eu fiind amenințat mai dinainte cu școlá, care i se pune în vedere cá o viitóre torturá, nu va puté simți nici o atragere cátrá cei patru páreți și în fața unui dascál, care în multe casuri nu meritá ácéta numire.

Trecem peste pécatele neiertate și atât de variate ale párinților, comise față de educațiunea și instrucțiunea primará, prin tratarea copiilor într'un spirit contrar scopului școlar și cari zédárnicesc ori ce silințe ale învêțatorului cónștiincios.

Copilul face ce face și mántuesce órecum școléle primare, cari alcátuesc puntea de trecere în școléle medii s'eu secundare.

Vine gimnasiul (liceul) cu destinațiunea de a dá copilului o instrucțiune generalá, o educațiune clasicá superiórá.

Mare este ironia ce se cuprinde în proporțiunea ce esistá între educațiunea clasicá realá.

Copilul întrá și luám casul cel ma ifavorabil, un copil silitor, clasat cu nota »fórté bine« s'eu »eminent« și dupá un curs de opt, scriu opt ani de ȃile, diferínța ce o gásim în el este, cá:

1. în vêrstá a înaintat cu opt ani;
2. posedé opt hártii ce ar avé sá garanteze

»eminentul« seu progres cu recunóșcerea formalá cá este copt s'eu »matur«;

3. gásim în capul seu câteva cuvinte latinesci, grecesci, câteva sárácii de cunoșcințe enciclopedice fără nici o legáturá și cari dupá espirarea celor doué luni de vacanță, în totala lipsá de organizație și coordinație între ele, evaporézá mereu, ér dupá cursul de 12 ani pe banca școléi, te cuprinde o pré întemeiatá grózá când trebuie sá te covingi, cá tóttá isprava ce a fácut-o în 12 ani de ȃile la școlá! este un lustru, o simplá spoiturá pe dinafará, ér în láuntru, în fond, nimic real și nimic trainic.

Și 12 ani a bătut copilul drumul cátrá școlá, 12 ani a stat mereu pe bănci, închis într'o atmosferá vátémátóre desvóltării sale fizice, 12 ani a trebuit sá-și turmenteze mintea și tot atáta îndelungatá vreme párinții au trebuit sá aducá jertfe simțite în considerabile cheltueli, în credínță desértá cá mititelul va primi o educațiune superiórá, o temeinicá pregátire pentru studiile înalte, și dupá tóte acestea sá nu ne máhnéscá covingerea cá copilul, în faptá, nu s'a ales cu nimic, nimic în ochii ómenilor independenți în chipul lor de reflexiune, cari nu deduc fondul, valórea din sclipirea formelor, cari nu judecá pe tinerul esit din gimnasiu dupá testimoniile ce i s'au dat, ci dupá ideile și faptele sale în cari se resfránge mai vedit gradul de creșcere, felul de culturá ce și-a însușit în cursul celor crânceni 12 ani?

Despre cáți tineri, absolvenți de gimnasiu, am puté noi sá susținem — în depliná covingere — cá într'adevér în tóte manifestările lor se reoglindeșce scopul ajuns al educațiunii clasice?!

Vom responde cu tóții, cá despre fórté puțini și vom aruncá numai decát vina asupra actualului plan de învêțámént, asupra însárcinării esagerate a școlárilor cu mulțimea obiectelor de studii, vom relevá pretinsa torturá cu limbile clasice și ácéta cu atât mai vértos, cu cât se discutá chiar acum fórté mult idea sulevetá de dl Frary.

Momentele aceste vor fi avénd și ele o însémná-tate, dar veritabila causá a nesuccesului în instrucțiunea și educațiunea secundará trebuie s'o cáutám în practica de tóte ȃilele, în reala lucrare a școlélor secundare.

Profesorii, învêțatorii se numesc și ei »párinții« tinerimei, dar te cuprinde o fricá când trebuie sá te covingi, ce mic și disparent este numerul acelor profesori cari într'adevăr meritá numirea de profesor și astfel și de párinte.

Da, tóți profesorii ar trebui sá fie párinți pentru junimea incredínțatá conducerii și formării lor.

Dar în realitate — nu în programe — cum este? Trist, de mai trist nu se póte.

Greșéla cardinalá o gásim în faptul, cá cea mai mare parte din profesori din capul locului nu erau chemáți a fi ce s'unt, adeca ce ar trebui sá fie.

Pe cei mai mulți nu cónștiința limpede a dorului dela naturá de a puté fi propagatorii cunoșcințelor folosítóre și-formatorii caracterelor juvenile i-a îndemnat a se închiná (!) breslei dáscálești, nu, ci motive cu totul de altá naturá.

Deosebim mai înainte profesori cari s'au dedicat, științei și pe cari lumea i considerá de »învețáți«.

Mulți dintre aceștia se cred achitați de misiunea lor, decá se pot ocupá mereu cu știința respectivá, decá se limpedesc în teoriile pedagogice, dar fără darul de a-și pune în practică învêțaturile ce și le-au cáștigat, fără inclinarea de a-și aplicá teoriile pedagogice ce le posed.

Idea, cá omul de știință, învêțatul póte face numai decát și pe profesorul adevérat, este fórté greșitá.

Póte cineva să se adâncescă în știință, să devină un veritabil învățat, dar decât nu este înzestrat dela natură cu darul, cu viul interes de a face ca și alții să pôta profita real de capitalul, de știința ce posede, dânsul este un savant, un om de știință — se pôte — dar nici decum nu este chemat a face pe profesor.

În învățământul înalt există și este întemeiată tendința de a da catedrele academice, universitare, ómenilor erudiți, celebri într'o ramură órecare de știință, fără multă privire la chipul lor de propunere; dar nu putem înțelege faptul, că o catedră secundară se dă — une-ori — unui om absorbit cu deseversire de o specialitate órecare, dar fără puțință de a împărtași și pe alții de învățătura ce posede.

Profesorii dela universități și academii sânt chemați a cultivá științele. ér din rezultatele cercetărilor lor științifice alcătuesc împătésiri în chip de prelegeri pe séma tinerilor și ómenilor »maturi« — cel puțin așa se pretinde — pe câtă vreme profesorii școlilor secundare sânt chemați a formá și a conduce la maturitate pe băeți, pe tineri, a-i pregáti pentru direcții ulterioare de învățământ, pentru așa dísele studii înalte »hautes-études.«

Éta cauza de ce un învățat care nu are atât darul cât și voința de a fi învățat, nu va puté isprávi nimic în instrucțiunea secundară.

O altă parte din profesori apucá cariera acésta din motive de trai, așa, că din sublîma sa misiune face un curat meșteșug pentru agonisirea pâinei de tóte dílele.

Unul se duce la facultatea de litere séu științe, indemnat de perspectiva mántuirii grabnice, fiindcă — după cum se șeie — cariera filosofică séu de profesor este cea mai scurtă, în ceea ce priveșce numărul semestrelor dintre formalitățile gradurilor academice.

Altul se face profesor, mángâiat de gândul, că va puté duce un trai comod în ce priveșce munca, știind, că, aplicat odată, va avé cel mult o ocupație de 2—3 ore la dí. o ocupație acésta, cu care te obosese mulți profesori, punédu-ți în vedere ce grea, obositoare și nemulțámitoare mai este chemarea acésta! Altul érá se face profesor din cauza lipsurilor materiale, fiind că, acésta carieră — pentru astfel de ómeni — este cu relativ mai puține cheltueli împreunată, decât bună-órá medicina, drepturile, tehnica etc.

Áncá altul, tinerel cum este când a máruit gimnasiul și améțit de un relativ succes momentan într'o materie séu alta de învățământ, își închipseșce că are să devină un escelent profesor; că este el séu ba, pe deplin convins în láuntrul seu că are aplicări fireșci pentru catedră? acésta este altă vorbă!

Mai găsim profesori cari ș-au început cualificațiunea acésta prin a ocupá pe rënd câte un post de notar comunal, măestru poștal, preot, diurnist etc. și cari în stéșcit ș-au cãrpit »studiile« de astfel, încát au putut pune mána chiar pe o catedră.

Acum, cel ce a avut ocașiunea să se convingá în persóná pe deplin, pela universități, cum se face pregátirea în faptá, pentru cariera de profesor; cel ce a avut mereu ocașiunea a se convinge cu ochii, că din 30 de »filosofi« nu sânt 5 cari s'ar ocupá cu révná și stáruință cu științele ce și le-au ales și cu sistemele ce trebuiesc aplicate, ca în realitate și alții să pôta profita din acele științe, pe acela de sigur nu-l va prinde mirarea vedénd aprópe nulitatea rezultatelor ástor-fel de pregátiri.

(Va urmá).

Aurel C. Popovici.

Suveniri de călétorie.

(Urmare.)

Gin 14/26 august séra pãrãsind báile dela Cãlimãneșci, am plecat spre Rémnic-Vãlcea, capitala județului; ca lipit de oraș este cãtunul Cetățuia, ce-și are numele dela mánástirea împresurată cu muri de pétrá în vérful unui dél binisor înalt și pe care calea șerpuesce giur împregiur, până ce se duce la biserică respective Cetățuie, unde sânt și vr'o trei case; acésta cetățuie este situată chiar lângá șosea, dând deja din depártare aspect plăcut călétorului.

Rémnic-Vãlcea e un oraș cu 6—7000 sullete, situat sub póla délurilor, nu departe de el curge Oltul. Are episcopat, prefecturá, tribunal, comanda regimentului II de dorobanți, spital, grãdiná publicá numită Zãvoiu, în care sânt báii cu apă mineralá de sulf, iod și feruginósá; are școlá mare de meserii, școli elementare, tipografie, jurnal sêptémánal; trei oteluri destul de miserabile și murdare; érá de pavagiul Rémnicului să-ți ferescá Ddeu piciórele, căci acela nu este altá, decât bolovani preșerați fără órânduclá. Deși prefectul din loc dl Simulescu are víi mari și renumite la Drágușani, 3 óre depártare de Rémnic, totuș în oteluri nu poți găsi vinuri bune; altcum și în Rémnic se face vin bun, ni-a documentat ospitala méșá a dlui I. Suciú, medic órașan și de báii.

La unica cafenea în délul de lângá bisericá bãráției, (cãlugári latini), publicul Rémnicului în tótá séra se aduná, și cari la preumblare, curi la méșá ascultá láutarii cãntând în acompianierea músciei, doine romãneșci. Între 9 și 10 ore soșeșce pósta din direcțiunea Bucureșcilor; atunci publicul bãrbãtesc face návalá librarului Thüringer (veđi bine némț, căci român nu pôte fi.) unul cere »Voința Naționalá.« altul »România.« altul strigá »Epoca.« al patrule »România liberá.« și mai departe; toți ar voi să aibá deodată: se vede că publicul Rémnicului nu se prenumerá la jurnale, ci le cumpérá cu nrl.

Într'o bisericá situată cam la mijlocul orașului am cetit depe pãrete, din inscripțiunea cu litere latine, că a început a se zidi pela 1734 »când Oltenia (partea României dincóce de Olt) érá sub stápanirea lui Carol al VI împératul Austriei, dar la 1740 vinirá Turcii și scóserá Nemții din țérá: tot în acest an s'a terminat bisericá.« Dela acea epocá există și cãlugării latini în Rémnic-Vãlcea. Bisericá și curtea episcopescá de aci sânt mai la capétul orașului decâtá Cãlimãneșci, sub o cóstá de dél și cu separatá de alte case ale orașului; pictura bisericii este mai moderná, executată de pictorul român Tãtãrescu, în 1860. Dl Tãtãrescu a finit estimp pictura mitropoliei de Iași, care érá láudată cu căldurá de jurnalele din țérá. Dl Tãtãrescu fiind cu familia la báile de Cãlimãneșci, ne spuse, că acésta picturá a fácut'o pentru 80,000 de franci, și l'a ținut timp de 3 ani.

Pentru orașul și județul Rémnic-Vãlcea la primávérá se va deschide o epocá nouá, prin calea ferată care se va terminá până la Rémnic în luna maiu a anului víitor. Acésta linie vine dela Slatina prin Drágușani la Rémnic; se înțelege, că prin acest mijloc de comunicațiune va creșce influința visitorilor la báile de Cãlimãneșci, cari până aci plátiau și 100 franci unei birje dela Piteșci până la Cãlimãneșci.

Apa Oltului desparte județul Argeșului de al Rémnicului; pentru comunicațiunea dintre ele, s'a fácut sub orașul Rémnic, un pod frumos de fer, lung de 100 metri; l'a zidit máestri francezi, în spesele ambelor județe pentru 100,000 franci.

Dela Rémnic Argeșul e în depártare de 30 chilometri; deci m'am folosit de ocașiunea apropierii și

NÖPTE BUNÄ!

m'am decis să merg, să văd zidirea meșterului Manole.

Cu compatriotul din Ardeal, dela Gura Rîului de lângă Sibiiu, dl Nic. Hențiu, întelnuindu-mă în călătoria spre Râmnic, plățirăm în societate 30 franci birjarului și în dimineta dălei de Santa Maria mare (15/27 aug.) la 5 1/2 ore matin. plecarăm spre Argeș. Dela Râmnic până la Argeș este șosea construită așa dîcînd pe patru deluri și atatea coborișuri și deși sînt precipișuri inspăimântătoare, șoseua e clădită cu serpentine recerute de știința geometrică.

În călătoria de mai bine ca 4 ore, comună mai însemnată găsirăm Ticvenii, cu căsarmă de dorobanți, lângă apa Topologului; aci resuflară caii, ér noi intrarăm în hanul (cârciuma) de lângă drum să facem un mic dejun: pentru doué porțiuni de icre (preț de doué linguri) cu cêpă și oleiu, doué porțiuni de pâne și jumătate litră de vin reu destul, ni se făcú o socotélă grecescă de 3 1/2 franci; altecum cum intrarăm în han, dîsei soțului meu, că cârciumarul trebuie să fie grecoteiu, îl cunoscu după nasul lung și subțire.

Dela ultimul precipiș mai faci o întorcetură de cale în forma literii Z, apoi ajungi într'o luncă a delurilor pe care serpueșce apa Argeșului, care curge imediat sub orașul Argeș; trecurăm podul lung aprópe de 200 metri și intrarăm în oraș la 10 1/2 ore. Fiind într'acésta dî și tîrg de sêptemănă, se adunase și încă tot mai viniă multă lume; tot țêrani depe sate: poporațiunea în acest județ e mult mai frumósă, mai elegantă, ca în județul Râmnicului, mai ales portul și costumul femeilor este încântător. Nici că am stat în oraș, ci am mers d'a dreptul la scopul călătoriei noastre, la biserică, care e situată în depărtare de 2 chilometri afară de oraș, lângă șoseua care duce spre Pitești, unde ajungînd coborîrăm și birja se ren-tórse la oraș.

Biserica e zidită pe un platou frumos, incu-giu-rată cu grilagiu de fer; érá la intrare are sentinela de dorobanț, care se preumblă cu arma la umêr.

Biserica de Argeș, mai nainte numită Mănăstirea de Argeș, a zidit-o Ioan Neagoe vodă: legenda ei, din gura poporului, a adunat-o și scris-o Vas. Alesandri; acésta legendă e cunoscută de românimea întregă. Marele măestru Manole cu alți noué meșteri mari, ce lucră ziua, nóptea se surupă, se derimă; deci trebuia să aducă jertfa recerută de supștițiunea vécului, pentru ca zidirea să remănă stabilă: Manole ș-a propus că va jertfi pe acea ființă care alta dimineta va vini mai întéiu în cale: a fost soția lui: pe acésta a în-muruit-o în păretele cel gros al bisericii, apoi s'a terminat: fiind terminată, vodă i-a întreat pe meșterii cari erau la acoperișul și turnurile bisericii: că ar șei să mai facă o biserică așa de frumósă? Meșterii respuseră, că ar șei face și mai frumósă; atunci vodă porunci să se taie tóte funiile și scările, ca meșterii să nu pôta coborî, ci să móră séu de fôme în înăltime, séu cutropiți aruncându-se jos, să móră pentru acea, ca să nu fie cine să facă un ce asemenea acelei mănăstiri admirabile; toți meșterii s'au aruncat jos la adâncime și au murit, cel din urmă a fost Manole, despre care dîce legenda:

Ér unde cădea
Ce se mai făcea?
O fântână lină
Cu apă puțină;
Cu apă sărată
Cu lacrimi udată!

Dela început biserică a fost construită din petri cioplite: interiorul întreg pictat cu icône sfinte și biblice și cu portretele familiei voivodului Neagoe; tóte picturile pe dinlăuntru, precum și florile scobite

în petri și ciradele din afară au fost aurite și încă auritură trainică, care a fost bine conservată până la renoirea ei; se pot vedé și ađi mai multe din aceste icône, căci tencuiala (muruiala) păreților pe cari a fost pictate, s'a tăiat cu ferestreul, apoi s'au pus în cadre de lemn și estmod vor fi transportate la mu-seul de București. Zidirea a trebuit să costeze mil-lióne; se spune că Neagoe vodă scădînd din puterile materiale, soția sa dómna Despina ș-a vîndut tóte juvaerele, tesasurele sale și estmod s'a putut inde-plini gătirea bisericii.

În decursul seculilor inse nefiind ingrigită și re-parată, căci viniturile parte erau trimise locurilor în-chinate, parte mîncate de călugării greci, atât interiorul cât și exteriorul bisericii a început a se strică și ruină; ba petritele cele scumpe, precum smaragde, rubine și altele puse în aureolele și vestmintele icónelor sacre încă s'au furat și instrăinat; în dece-niile din urmă un egumen fiind destituit dela acea mănăstire, i-a dat foc, causându-se cu acésta ocașiune mari daune în întregul edificiu; clopotele parte s'au topit, parte cădînd jos s'au frânt și se pot vedé în acésta stare, în șoprónele făcute lângă curtea bi-sericii.

Altecum acésta rapacitate și vandalism a domnit și în alte părți a lumii; se spune că în biserică La-terană, din Roma érá un porumb masiv de aur; lu-rându-l d'acolo cineva, a lăsat în locu-i următoarele versuri:

Vendatur petasi, venduntur pallia Romae;
Me quoque ne vendant: avolo; Roma vale!

Româneșce: »Vîndu-se pâlăriile, vîndu-se paliele la Roma; ca să nu me vîndă și pe mine: am sburat; remăi Romă sănătósă!«

Sfrăinii călători admirau și în ruine acest monu-ment și tesaur național, totuș aprópe un secol nu se găsia creștin, principe séu preot, care să-l mântuescă de perire, până ce n'a întrevinit guvernul; laudă dlui Maiorescu, ministrul cultelor depe atunci, care pă-truns în suflet de valórea monumentală a artei pa-triotice, a esoperat și dispus renoirea ei în speșele statului. Dece ani dela începutul reparațiilor, cari d'atunci s'a continuat nencetat, tóte s'au refăcut după modelele originarie, cari în cea mai mare parte s'au putut păstră deși frânte și ciungărite. Ađi mărețul op e gata și érá să se inaugureze în 20/8 septembrie an. curinte, dar s'a amănat cu câteva sêptemăni. Renoirea a esecutat-o un măestru frances, care din norocire vini la timp, ca să scape tesaurul național de schimositura, ce o întreprinsese un măestru german.

În întreg edificiul nu gășești lemn séu fer, ca artici de construcțiune, ci numai pêtră solidă cio-plită, marmore și bronz, în loc de tencuială, cement roman. Edificiul în tóte părțile construcțiunii sale, are o simetrie admirabilă; și arta construcțiunii des-vóltă un gust, care nu e legat de o epocă trecătoare, ci se vede a fi permanent, pentru tóte timpurile. Reconștițiunea petritelor stricate séu vătémate și a florilor scobite pe ele, sînt imitațiunea acelor vechi, icónele, fidela copie acelorăși; adeca tótă e recon-stituită în vechia ei originalitate, atât în zidire, cât și pictură; afară de regele Carol, regina Elisabeta, care lângă corónă are și liră și episcopul present a Argeșului, cari sînt de nou pictați pe interiorul pri-mului părete a intrării în biserică.

Pe lângă interior, încă și florile și ciradele pe exteriorul păreților tóte sînt aurite; precum spunea ingrigitorul, deja de 5 ani, și se vedeau ca lucrate de astăđi. Asupra fereștrilor rotunde și cu diverse tra-verse, aurite, giur impregiurul bisericii sînt porumbel tornați din bronz și auriti, țînînd în guri clopotele

asemene aurite, cari la baterea vântului se mișcă și sună, cu o armonie fermecătoare. Pavagiul bisericii e întreg mosaic; la intrare sui 5—6 trepte, o înălțime cu cât e ridicată mai sus dela pământ.

Separat de biserică, viza-à-vis cu ușa ei cea mare și unica pentru intrare, este edificat un pavilion, pe colonne de marmore alb și luciu; terassamentul lui încă e de marmore, acoperământul de bronz; aci se servește învierea.

Biserica are patru turnuri, două în cornurile păretelui fruntar cu ferestre lungi și încovoiate, al treilea la mijlocul și al patrulea către finitul acoperământului, est din urmă cel mai mare; altcum toate rotunde și acoperite cu bronz, crucile toate aurite și fiecare legată cu patru lanțuri alernătoare în jos, cari încă sânt aurite. Acoperământul de bronz preșerat cu stele aurite.

Ca să probez acustica bisericii, înainte de a eși din ea, am cântat un »Dămne strigat-am,« acustica s'a dovedit a fi escelentă.

Trei ore am contemplant-o și admirat atât interior, cât și exteriormente și de ce de ce o aflam mai frumoasă, mai măreță și mai monumentală. Ca să o pot descrie în toate nuanțele, formele și părțile ei, ar trebui să fiu architect; deci cine voește să o cunoască și să o aprețuească, mergă să o vedă, precum merg și o ved neconținut mii și mii de vizitatori din toate părțile Europei.

Din parte-mi, resumând toate în puține cuvinte, am să dic: că decă arta architectonică (a zidirei) este știința să dăm formă corporală ideei, adeva conceptului intelectual, atunci: »biserica de Argeș este maiestră regină empirică, a ingeniului, studiului și operei omenești; în care arta trainiciei mecanice, este împreună cu arta gustului simetric și decorativ, dând expresiune celor mai elegante și plăcute forme architectonice; va să dică: »idealul materializat, formând o întregă armonie sublimă și admirabilă. . . .«

Pe păretele fruntar al bisericii, d'a dreapta intrării, este o inscripțiune lungă cu slove cirilice în limba slavonă, de bună seamă inscripțiunea originară dela zidirea ei; ăra d'a stânga cu litere latine și în limba română istoria reparațiunii ei sub regele Carol. Pe o clopotniță ridicată afară de curtea bisericii, stau două clopote mari, aduse dela mănăstirea Cozia, căci în turnuri clopote nu sânt puse.

Când veți asemenea monumente religioase și patriotice naționale, trebuie să te închini cu sufletul și mintea înaintea memoriei acelor spirite mari, cari în epoce turbulente, ocupați cu apărarea patriei, ba și cu conservarea esistenței proprii, aveau timp și gând să eternizeze simțul și concepțiunea lor într'un mod așa de sublim, lăsând exemple de imitat posterității.

Di Costică Grădiștean, un bărbat de inimă al României și cu late cunoștințe istorice (fost ministru la 1870) în acărui nobilă societate am petrecut multe ore plăcute la Călimănești, făcându-mă atenț, că decă voi merge la Argeș, să nu uit a bé din fântâna lui meșter Manole, mi-am adus aminte de aceste vorbe și înainte de a plecă dela biserică, fuserăm conduși la o distanță cam de 200 pași spre apus, unde peste șosea în cōsta unei vălcele, ni se arată fântâna, care se numește și ađi a lui meșter Manole.

D'asupra izvorului, care ese din cōsta amintită, este zidit un părete mare, în acesta sânt înfăcate trei țevi grose de aramă, prin cari curge apa într'o mare abundență; forțe bună de beut, chiar ca apa de munte; rar călător trece pe lângă ea, să nu stea și să nu bea. Beurăm și noi.

După ce he recorirăm agitațiunea corporală și spirituală produsă prin intensiva contemplare, ne ren-

tōrserăm spre oraș tot reprivind înapoi, până ce perdurăm frumosul spectacol din ochi.

Prândirăm în frumoșica gădină a otelului de veră; făcurăm un rotogol prin orașul Argeș; visitarăm biserică domnescă zidită de Negru-Vodă-Bășarab, descălecătorul în România, una dintre cele mai vechi în țără. Lângă un părete piramidal de dinaintea altarului vedurăm un sicriu (coșciug) de argint, cu inscripțiunea: că conține mōștele unei sfințe și că e făcut de episcopul presinte Genadie. Paracliserul ni spuse cu o mare taină, că sicriul de mai nainte stătuse înderētul păretelui, dar sfinția sa episcopul nu putea dormi nopți întregi, până ce i s'a arătat în vis, ca să mute sicriul d'a latul păretelui, unde se află și ađi și d'atunci sfinția sa pōte dormi bine. Veđi bine, vorbe respândite de călugări, de cari sfinția sa nu știe nimic.

(Finele va urmă.)

Ioșif Roman.

Poesii populare din Ardeal.

— De pela Ascileul-mare. —

VIII.

Sub tufa de rujmalin,
Șede badea și bé vin;
El me chiamă să-i inchin.
— Nu pot bade de suspin.
Măgheran de lângă șură.
Trece badea, me'ncungiuă;
Și eu trec și nu-l întreb,
Dar cu ochii-l tot petrec.
Măgheran de cel tufos,
Drăguțul mi-i mănios;
Măgheran cu boculițe,
Dracul și d'a lui mănție;
C'a merge-astară la boi,
Ș-a sări gardul la noi;
Ș-a strigă dela ferestă!
Slobođi-me mândră 'n casă;
Slobođi-me mândra mea,
C'atunci m'oi desmăniă.

IX.

Mândra mea de peste vale,
Duce-m'aș dar apa-i mare;
Pe cărare încă-i fină,
Duce-m'aș dar mi-i rușine,
I-aș porunci n'am pe cine.
Țucu-i bumbul din ureche,
Și gurița când i sete.

X.

Bădișorul meu cel drag,
Invēță-me ce să fac?
— Eu mândră te-oi invēță,
Ia-ți hainale și haidă;
Eu mândră te invēț bine,
Ia-ți hainele vin cu mine!

XI.

Cine-a făcut cătănia,
Mănec-i pruncii sărăcia;
Să n'aibă pită pe mēsă,
Nici sănătate în oșe;
Să-i umble copii-a cere,
Ca cătanele cortele;
Să umble cu țoc-in-poc,
Ca cătana 'n șiliboc.

Corsetul și inconvenientele sale.

Din toate timpurile medicii au arătat inconvenientele întrebunțării nemoderate și periculoase a corsetului (Mieder,) acest »Carcere dură,« de care se servese femeile.

Dacă femeile ar ști cum s'a născut moda de a purta corset, câte cine știe s'ar indigna și s'ar arunca repede din îmbrăcăminte lor. După o veche tradițiune, corsetul fu inventat de un casap din secolul al XIII, ca o pedepsă pentru femeia sa. Necunoscând nici un mijloc practic și sigur pentru a împiedeca bărbirea neconținută a femeii sale, acest bărbat nu găsi nimica mai bun, decât a o comprimă între două scândurele, așa încât nu putea respira: Corsetul a fost inventat. Alți bărbați urmați acest teribil exemplu. Femeile nu vruse să cedeze, începură a se obișnui și încetul cu încetul carcera lor se schimbă dintr'o pedepsă barbară, prin spirit de contradicere, în o lege a modei.

Corsetul dar nu este o invențiune modernă. Larouse dă aparițiunea sa în 1532, când Catharina de Medicis aduce moda din Italia în Franța și acest trist obicei se răspândește imediat în tota Europa. Însădar Roderic și Ambroise Pare se încercă să arate inconvenientele, însădar Montaigne și Riolan signalază pericolele; femeile nu încetăză de a-și strînge talia. Regii și împărații au vrut să oprăscă această modă în statele lor. Iosif al II crezută un moment că ajunse la acest scop, ordonând tuturor femeilor a căror conduită lasă de dorit, său acelor care erau condamnate de justiție pentru lucruri infamante, să pörte corset. Acesta lege fu fără succes, ca și consiliile lui Riolan și sfaturile lui J. J. Rousseau.

Corsetul strîns peste măsură, ceea ce nu este rar, poate să aducă grave inconveniente, comprimând thoracele și abdomenul, împiedecă respirațiunea și circulațiunea, dă naștere la hôle de inimă, de stomac, de ficat și de pept. Tineretele fete, a căror creștere nu este încă completă, sînt mai cu seamă espuse la aceste pericole. Profesorul Lamar imi dîse, că adese a avut ocaziunea de a vedea la tineretele persoane o deviațiune a taliei; el pretindea, că pricina este gena ce aceste persoane suferă a purta această îmbrăcăminte, ce le face să ridice un umăr mai sus, care ia atunci mai mare dezvoltare decât celalalt.

Mulți medici și putem dîce, cei mai învățați, n'au încetat de a signala disordinele grave ce poate aduce corsetul în cele patru funcțiuni ale organismului: respirațiunea, circulațiunea, digestiunea și nutrițiunea. Victimele ce au făcut, sînt nenumerate și continuă opera sa de desorganizațiune și destrucțiune, fără ca nimica să se pötă opune imperiului seu Reveillé—Paris a dîs: Dacă prin un capriciu al modei corsetul ar fi deodată interzis, câte femei nu s'ar găsi fericite! . . . și decât mai târziu s'ar inflige o pedepsă corporală de a purta corset, de sigur că femeile ar protesta din toate forțele lor și s'ar revoltă contra supliciului barbar. Voltaire vorbind de dna de Tallion (care era una din femeile cele mai elegante) ce nu vruse nici de cum să sacrifice corpul seu la această modă puțin rezonabilă, ajungînd la o vröstă înaintată, fiind întrebată cum a făcut, pentru a conserva atîta vioșime și frumșete, răspundea: Nici odată n'am purtat corset.

Larouse dă o statistică asupra persoanelor ce se supun la această modă; voi a o espune aci, căci mi

se pare că ar fi o probă destul de convingătoare de aceea ce voi a dîce. Dintre 100 tinere fete purtând corset, 25 mor de hólă de pept, 15 mor la întea facere, 15 devin infirme după facere, 15 diforme și 30 numai resistă; dar mai de vreme seu mai târziu sînt afectate de dispozițiuni mai mult seu mai puțin grave. Dacă cochetăria ar pute să raționeze, ar fi de ajuns acesta statistică ca să pötă reuși, decât nu de a arunca corsetul, cel puțin de a nu-l strînge peste măsură.

Pentru a sta în limitele adevărului, trebuie să recunoșcem, că corsetul nu tare strîns, nu are o acțiune rea și că numai construcțiunea energetică și prelungită pötă singura aduce disordine mai mult seu mai puțin gravă.

Ambroise Paré citează faptul, că o mirisă era așa de strînsă în corsetul seu, că până sera muri. Gerdy dă un alt cas de mörte grabnică, acest exemplu este estras din clinica lui Pelletan. Se agitază de o actrice dela Odeon, însărcinată de 6 seu 7 luni, ce era obligată de a disimula pozițiunea sa; se strînsese cu atata violență, înainte de a apărea în scenă, încât muri imediat.

Efectele imediate ale unui corset pre strîns se acusă prin o mare genă de respirațiune și de circulațiune, putînd determina sufocațiuni, lipothymfi și syncop.

Respirațiunea este cea dintea funcțiune care manifestă neregularitatea sa, ea la început se precipită și devine repede, în urmă calmul reapare, se pötă vedea atunci că numărul respirațiunilor pe secundă diminueșce și că ele sînt intrerupte din timp în timp de una seu de două mari inspirațiuni.

Înima suferă efecte mai puțin apreciable decât plămîni; bătăile se accelerează în timpul primelor momente, dar urmă se calmăză decât corsetul nu este strîns.

Stomacul suportă cu greu o apăsare a corsetului și este indiscutabil că femeile ce se strîng mult, nu mănăncă mai nimica; seu că sînt obligate a scöte corsetul înainte de mäsă; când nu pot să o facă și ascultă formeii, atunci îndură o indispozițiune generală a organismului și mai cu seamă sufocațiuni cari nu încetăză decât depunînd corsetul.

După toate aceste espuse trebuie prescriș și interzis corsetul? Mi se pare, că am riscă de a nu fi ascultați. Veritabilul rol al medicului higienist este aci nu de a prescrie o oprölă absolută, dar de a arată limitele necesare a întregității funcțiunilor și coservarea sänătății. Corsetul este un reu necesar, rolul medicului este de a arată cum acest reu pötă să devie mai puțin vätămător. Corsetul trebuie să fie aplicat la corp fără a-l comprimă, fără de a da naștere nici la genă, nici la suferință, fără a împiedeca exercițiul nici unei funcțiuni.

Când o copilă este încă în adolescență, cred că nici o mamă rezonabilă nu va sfätui corsetul fiicei sale; afară numai de casuri de hólă, de deviațiuni a colönei vertebrale etc. . . atunci când medicul o găseșce necesar; dar dela adolescență înainte tinera copilă devinînd tineră femeie, mai independentă, dorînd a plăcea, seu cel puțin a nu fi vedută cu defavore, se supune cu greu regulilor igienice; prefăcînd pe acele ale eleganței și ale modei.

Medicul parvine încă a convinge femeile bine-făcute, acele acărora talie este fină și sveltă, seu a căror natură delicată suferă de cea mai mică genă, de avantajul ce este pentru sänătate de a alege printre numeroșele forme de corset, acel mai ușor, acel mai mlădios, acel ce învăleșce mai puțin lungimea trunchiului și care lasă mai multă libertate sinului, care nu oprășce nici o mișcare, cu un cu

corsetul să se mărginească a acoperi corpul și a-l îmbrăcă, fără a avea pretențiunea de a-l refăce și de a strânge corpul ca într'un calup.

Femeile ce sînt gróse și cari vor să-și supțieze talia lor, fac din corset o adevărată carapace. Este cred ușor de a face să întelégă aceste victime a cochetăriei, tóte incomoditățile, bólele chiar, la cari se espun. Putem să ajutăm cu Réveille-Paris, că departe de a-și face un corp prezentabil și frumos, ele reușesc mai degrabă a-l face disgrățios; căci nimica nu depărtéază de încântare și grație, cari sînt adevăratele frumuseți, decât un bust neflexibil și țepén ca o păpușe de carton, decât un obraz umílat și adese roșu, decât vine ce par că sînt gata a se rupe, decât o respirațiune genată, o vorbire intreruptă și împedecată la liece mișcare: efectele ordinare a corsetului pré strins. In fine vrénd să-și dea avantagiuri ce natura nu i-a dat, ajunge acolo, că face să pěrđă și pe cele ce natura i-a lăsat. Naturalul este tot-deuna cel mai frumos. Boileau a avut dreptate de a dice:

Rien n'est beau que par la verité,
C'est par elle qu'on plaite qu'on peut long temps plaire.

A. Dinga.

Pălăriile dómnelor.

Găsim in »La Vie parisienne« următórea critică asupra pălăriilor:

Dar, pălăriile! pălăriile nu mai au preț! și au ajuns la parocsimul destrăbălării elegante. . . ; ele sînt cât se póte mai inalte, ceea ce nu le împedecă d'a se întiude in lung și in larg. Pe fundul lor ascuțit și lung ca un clopot, se află un cocos gigantesc și o egretă încă și mai mare; nu se mai pune la o parte o aripă, ci o pasere intrégă cu trei aripi, cari forméză un evantaiu; se pun chiar câte dóue paseri mari cioc in cioc, érá sub »tulle« câte un mare buchet de flori de salcăm, de liliac și de panselile arangiate d'asupra bordurilor pălăriei. In partea dréptă a pălăriei se observă adese cea mai mare simplitate, nu se vede nimic, absolut nimic! partea stângă, din contră, își păstrează cea mai mare surprindere, când femeia își întórece capul.

Și paiele acestor pălării nu mai sînt paie, acesta ar fi ceva pré simplu, ci o grămadă de sidéfuri, un satin seménat cu mărgăritare, un »damier« in aur și in argint. . . Și cât costă cele mai simple din aceste pălării? Suma de nimic de o sută cinci-deci până la doue sute de franci!

Câteva spice de gráu in giurul fundului prinse c'o panglică de satin albastru și un mic buchet de trandafiri, o sută franci. Dcă ești o bună clientă, îți va lăsa póte o asemenea pălărie pentru suma de 90 de franci. . .

Aceste pălării nu sînt făcute ca să se potrivească și să fie aședate pe cap, trebuie a le pune și a le pótrivi după aerul feței care se schimbă in fiecare di. deci nu trebuie să fie pusă de doue ori in acelaș fel.

— Dómna trebuie să-și lasoneze și să-și interpreteze pălăria, după cum crede mai nimerit. — îți dice marșanda. . .

Și dómna, cu vèrfurile degetelor, își potrivește pălăria când într'o parte când într'alta, o mai ridică, o mai apasă pe cap, o trage când dintr'o parte când dintr'alta: ridică florile, le lasă apoi mai jos, le resfoiește cu degetele și tinéndu-și capul între améndoué mánile își apasă tēmples; și apoi își sbērleşce pěrul dimainte.

Acésta se face mai cu sémă când este vorba de o mică pălărie inchisă, care acopere numai creșcetul capului. Dómnele tin să fie ridicată cât se póte mai

sus și pentru că sînt părți cari nu se potrivește bine pe cap, trebuie a o agățá bine de pěr.

Aceste pălării n'au mai nimic pe ele; un mic culis de crepă acoperit cu dantelă, séu o carcassă de »tulle« acoperită cu aceeaș stolă, făcénd in acelaș timp vèlul femeii și bridurile pălăriei. Dar buchetul de flori este atât de ridicat! atât de strălucitor și atât de tremurând, încát trebuie a plăti pălăria de și mică, tot atât de scump ca pe una mare. . . ; și când vei cere să ți se pună la pălărie o mică frunđă séu un pompon de copil. . . nu poți s'o aibi pentru 50 de franci! . . . Când o marșaudă se respectă, nu vinde o pălărie c'un asemenea preț!

Eticheta.

In promenade publice nu se cuvine să 'ncepem a vorbi cu cunoscuții noștri, dcă aceia se află cu alții pe cari nu-i cunóșcem.

In cazul acesta numai îi salutăm și nu-i insoțim, decât atunci de cumva sîntem poștiți.

Nu se cuvine ca un bărbat să 'ncepă a vorbi cu o fată din casă bună, dcă aceea e insoțită de cameriera ei, ori dcă se află in societatea unei dame necunoscute.

Fetele bine crescute nici odată nu se duc in promenadă, insoțite numai de cameriera séu de guvernanta, Camerierele numai la visitele necesarie pot să petreacă pe domnișóre. Fetele bine crescute, la petreceri și in promenade, numai in societatea părinților séu a rudelor se pot duce.

Dcă o damă întelnește pe un cunoscut pe stradă și acela ar avé lipsa de tact s'o opréscă séu să i se impună ca petrecător: dēnsa totdeuna trebuie să aște un mijloc d'a scăpá, séu intránd in vr'o prevălie séu urcându-se in o birjă.

Ea numai atunci póte să stea de vorbă cu un bărbat pe stradă, dcă poziția și numele aceluia exclude ori ce bănuielă.

Moda.

— Viena.

Știu, domnule redactor, că ești nerăbdător. Motivele dtale te silésc: sezonul e deja inaintea úșei! E bine! moda de tómnă! Și fața suridētóre de tómnă este numai masca veselă, care vóește să ne inșele scurt timp și să ne facă ca să uităm, că timpul cel rece și aspru se apropie.

Și să ve spun drépt, moda s'a și pregălit pentru primirea acestui din urmă într'un mod serios. Dovadă sînt mantilele lungi și elegante, paletónele și redingotele din stófe grele, gróse. De sigur aceste vor acoperi incepténd dela grumađi până la vèrful picioarelor și frumseta ori cărei toalete va dispáre sub plisee bogate de ottoman, sub garnituri bogate de catifea brodată, passementării și dantele bițióse de pěr.

Și într'adevăr mantilele sînt fórté frumóse! Dēnselē dominéză in acest sezon și se impart in dolman și paletóne pentru dame tinere. Intre aceste vine un dolman cu máneci, apoi sînt o multime de modele lungi decorate cu catifea și dantele varii. Paletónul scurt se deschide peste o vestă séu costis, ca stófe servesc cele englezești quadrolate, stófele pēróse Salamis și Toras, ér pentru mantile se repetă stófa de noppe din anul trecut in cheviotul carré bouclé, in Marunga, Aydbari și altele.

Fórté elegante sînt mantelele de catifea brodate cu aur, cele de peluche quadrolată, Velvet și in fine cele gătite din cheviot și Diagonal cu vèrste pēróse de lama și cachemir, represintánd fond de

atlas. Ca decorațiune servesc buzunare, svitași și humbi frumoși, precum și un fel de Marabout, care este o imitațiune drăgălașe gătită din svitaș și mătășă.

Mantiletul de toamnă este un aragiament de atlas, dantele și panglice și se croește astfel că părțile dinainte sunt lungi, ér înderēt e fôrte scurt și se potrivește pe turnir.

Stofele mai căutate spre acest scop sânt fine, decornat tot întunecate, așă stofe de fantăsie, catifea desinată și stofe de pěr netede. Garnitura e bogată și constă din novități strălucitoare de passementerie, bordire de dantele și mărgelē, șinore de mătășă și ciucuri de chenilie.

Fôrte elegante și cu efect sânt și garniturile de pene. Aceste mantile se pôrta cu deosebire în oraș. La țēră unde astăzi sportul de vĕnat e la ordinea țilei, se pôrta de cătră lumea elegantă mantele lungi practice gătite din cheviot séu flanel, mantele a căror croitură nu genéză mișcarea corpului și cari fiind cupțușite cu mătășă, se pot întrebuiță la preumblări cu trăsura. Aceste mantele sânt fôrte plăcute în colôrea roșie ca cirēșă, indigo, scoțiană mare pestriță, ba încă și o nuanță oranj a adus modistul în modă.

Pentru dame inaintate în etate are moda colori fôrte aparte, așă un brun deschis, apoi nuanța pain brule, colôrea cachou și altele. Croitura mantilului de mai sus e destinată de a acoperi întregă toaleta și ajunge în faptă dela cap până la piciorē. Ca decorațiune servește un capișon, cupțușit cu catifea colorată, mânecele sânt tăiate în pătrat și sânt fôrte largi. Mantelele mai elegante sânt totdeuna cupțușite cu mătășă.

Valeria.

Literatură și arte.

Șcîri literere și artistice. Dl George Barițiu, după ce a studiat bibliotecile și arhivele din Budapesta, a mers la Viena unde va continuă cercetările sale. — Dl Jacob Bologa, vice-presidentul Asociațiunii transilvane, înștiințeză, că începĕnd din 1 ianuarie, organul Asociațiunii, fôia »Transilvania« se va trimite gratuit tuturor membrilor cari plătesc tacsele regulat. — Dl I. Cionca a obținut dela ministerul instrucțiunii publice din Romănia aprobarea ca operă didactică, pentru clasele inferioare ale școlēlor secundare și speciale de ambe-secse, cartea sa »Gramatica teoretică practică a limbei germane.« — Dl Gion. colaboratorul »Romănului« a cetit mercuri după miēdăți la Sinaia reginei Elisabeta traducțiunea romanului »Astra« scris de regina în limba germană; traducțiunea romană se va publică în »Romănul.« — Dna comitesă Diana de Banusa, o autôre fôrte aprețiată în Francaia, după o călătorie fôre plăcută în Romănia, s'a rentors la Paris unde se dice că va publică impresiunile călătoriei sale. Dĕnsa a fost primită cu mare lavôre la castelul Peleș și după dejun regina i-a infipt inșas pe umer medalia Bene-Merenti cl. I.

Etimologicum Magnum Romaniae. A apărut țilele trecute fascicula a treia din »Dicționarul limbei istorice și poporare a Romănilor,« lucrat după dorința și cu cheltuiēla M. S. regelui Carol I, sub auspiciile Academiei Romăne, de dl B. Petriceicu-Hașdeu. Acestă monumentală lucrare a distinsului nostru lingvist, în broșura acestă ne ofere etimologia, istoria și usul în graiul popular al cuvintelor, începĕnd dela »allu« până la »ulcam.« Care va să dică dicționarul complet are să fie fôrte voluminos și publicarea lui are să țină încă mulți ani. Cerul să lungescă viața autorului, ca să pôtă termină acestă podobă a literaturii romăne! De va fi cu puțință, vom reproduce și din fascicula acestă, drept specimen, vr'un

cuvĕnt. Acuma ne permitem o observațiune. Pe pagina 600 celim aceste șire: »Din numele maghiar Enyed, Romăni au făcut Aiud, prin muiarea lui »ni« și prin trecerea lui »e« în »u,« întocmai după acelaș proces de romănisare ca în numele unei alte localități: »Beiuș = ung. Belényes, orașel în Bihor.« Observațiunea noastră este următorea: poporul din părțile acele nu dice »Beiuș« ci »Beiuș,« întocmai cum dice »Beiușel« unui sătău din ținutul acela, care un-gurește se numește »Kis-Belényes.« Numirea »Beiuș« s'a respĕndit numai prin literatură, unde s'a introdus de cătră literații depărtați de graiul poporului.

O broșură de cestiune bisericăscă. Din incidentul unei scrisori ce arhiepiscopul rom. cat. din București a adresat la Crăciun cătră credincioșii sei, s'a produs o polemică țiaristică acolo, care s'a introdus prin enciclica repositului mitropolit-primat Calinic. »Familia« neocupându-se nici de politică, nici de cestiuni bisericăști, n'am luat notiță de acea mișcare. Acuma inse primirăm o broșură, de care ea de product literar, luăm act. Autorul broșurei, tipărită la Cernăuți, e dl dr. Nerset Marian și pôrta titlul acesta »Pravoslavia romănă față cu drēpta credință romană, în vĕra anului 1886.« În ea se apĕră mișcarea catolică pornită de cătea timp în Romănia. Critica broșurei o vor face alții, în altă fôie. Prețul 40 cr. séu un leu.

Hunfalvy despre limba romănă. Cunoscutul istoric și membru al Academiei maghiare, dl Paul Hunfalvi, a ținut în ședința dela 29 septembrie n. a congresului orientaliștilor la Viena, un discurs despre formarea limbei romăne. În consonanță cu teoria lui Rösler, în contradicere cu a lui Mommsen, care dice că originea limbei romăne trebuie căutată în Transilvania, dl Hunfalvi a susținut, că originea limbei nôtre este în peninsula balcanică. Nu șcim decă a fost de față în acea ședință și reprezentantul Romăniei, dl B. P. Hașdeu. Noi presupunem, că n'a fost, căci în cazul contră de bună sēmă ar fi luat cuvĕntul să combată cu lămuririle sale științifice acestă ipotesă greșită și tendențioasă. Ceea ce inse nu s'a făcut acum, trebuie să se facă în congresul viitor care se va ține peste trei ani în Kopenhaga. Astfel de tendințe, cari compromit originea nôtă, nu pot trece în lumea științifică necombătute de invētații nôtři: ci trebuie resturnate toamai inaintea aceluï for, unde acele ni se izbesc în față fără nici o șielă.

Catedrala Curții-de-Argeș, renoită în mod admirabil, se va inaugură duminică la 5/17 octombre cu mare solenitate. Episcopul de Argeș a fost în săptămăna trecută la Sinaia, a invita părechia regală și spre a stabili definitiv unele puncte ale programei. Regele și regina vor fi față la inaugurare. Cu asta ocaziune regina va dărui catedralei o suvenire vrednică de regina-poetă, o evanghelie scrisă cu mâna sa, cu multă artă și cu o răbdare nemărginită. Totă evanghelia este scrisă cu litere latine vechi în diferite colori, avĕnd impregiur chenaruri arăbești, cari difer unul de altul atât prin impletiri cât și prin colori. Evanghelia cu legătura ei de argint lucrată în mosaic, cu popitra și pôla depe dĕnsa, va fi gata în țiuă sfințirii Catedralei și dusă de inșasi regina, care va dărui bisericeii acest frumos odor. Pentru primirea ôșpeților se fac pregătiri necesare; numai din București se vor duce peste o sută de trăsuri de piață. Argeșenii s'au obligat a face tot ce le este în puțință pentru ca vizitatorii catedralei și orașului lor să pôtă avĕ camere și de mâncare. Episcopul Argeșului va da un banchet la care vor fi invitați corpul diplomatic, notabilitățile oficiale și represintanții presei. Direcțiunea drumurilor de fer a luat mĕsuri spre a se face un tren de plăcere, pentru țiuă inaugurării catedralei dela Curtea-de-Argeș.

«**Sprîngirea diaristicii române.**» Din Solnoc-Dobêca se scrie »Gazetei»: «E »vai« fraților, că nu șcim să fim economi și prin urmare rămânem sermani. Un exemplu: »De ce n'ai fost la bal? întrebă un individ pe altul. — N'am avut cu ce merge, răspunde al doile. — Eu, replică cel dintîiu, de duminică s'era până luni la 11 din și m'am veselit ca un boer, am spesat 20 fl. v. a., dar ce-mi pasă. că-s domn.» In altă și după aceea se întîlnesc aceleași persoane: »Ei bine, amice, dar atunci de ce nu te faci acționar la cutare cassă de păstrare, ori cel puțin de ce nu te prenumeri la vr'o gazetă românească?» — Sînt multe năcasurile, nu putem ajunge la tôte, — răspunde cel dintîiu.

Tipuri române. Acesta e titlul unei cărți a dlui I. C. Fundescu, deputat și redactor al diarului »Telegraful« din București, care a apărut șiilele trecute tot acolo. Cartea cuprinde doue istorii și are 228 pag.

✓ **Prelungire de concurs.** La concursul publicat de cătră biroul despărțimentului I al reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov a intrat numai o lucrare, deci biroul prelungește termenul până la 1 ianuarie 1887. Tema e următoarea: »Cum să fie creșcerea ce părinții au a o da copiilor lor, pentru ca scôla să-și pôta ajunge mai cu inlesnire inaltul seu scop?» Rremiul e 25 fl. Concurenții au a-și trimite lucrările lor la presidentul despărțimentului: Ioan Dorea in Satulung.

Fóie nouă. »S'era« se numește o nouă fóie săptămânală, care a apărut la București, publicând romane alese din tôte literaturile.

Teatru și musică.

Șcrii teatrale și musicale. Dl G. Dima a inceput luni repetițiunile reuniunii române de cântări din Sibiiu. — *Dra Rosa Bufti*, una din distinsele eleve ale conservatorului din București, a plecat la Viena, pentru a-și termina studiile de piano; se crede, că dra Bufti va avé un frumos viitor artistic. — *Dl Lușoșan* va da mercuri in 1/13 octombre o reprezentațiune estrordinară in sala Bosel din București.

Teatrul Național din București se va deschide cu »Fântana Blandusiei,« reluată pentru reîntrarea dnei Aristița Manolescu. Afară de piesa acesta, in luna lui octombre se vor mai juca piesele: »Severo Torelli,« dramă de François Coppée; »Pygmalion« tragedie originală de Bengescu-Dabija și »Lucretia Borgia« dramă de Victor Hugo. Se da ca pozitivă șcirea, că dl F. Aslan, va fi numit director de scenă la Teatrul Național. »Epoca« scriind despre acesta, propune să se aducă cineva din străinătate, vr'un vechiu artist, cu pricepere teoretică și practică, care ar fi incetat d'a mai juca »S'ar plăti ceva mai mult și in schimb am avé folóse fórté mari. Sub densusl și cu vremea s'ar puté formá, in acelaș timp, un bun director de scenă dintre artiști nostri mai cu véză.« Vorbind de Societatea dramatică, acelaș diar díce: In genere nu avem prisosuri; in schimb avem goluri și lipsuri fórté simțitóre. Prisosurile, decă sînt, apoi au o însușire practică, trebuesc aședate intr'o singură categorie: paraziții. Așá cum stá intocmită Societatea noastră dramatică, pôte fi luatá pré bine drept un locaș de invalidi și nici decum privită ca o tóvărășie de muncitori, la care și munca să fie împărțită proporțional și pe bună dreptate. Unii muncesc, alții trag folósele, s'ar puté díce. Și decă, riguros vorbind, lucrurile n'ar fi stánd astfel, apoi de sigur din 18 societari, cinci cel puțin incaseză de ani întregi părțile lunare numai pe ședere simplă. Sînt alte talente, in teatru și afară din el, cari așteptá cu legitimă dorință de a-și vede resplátită drept munca

ce depun și decă, după cum se șcie, Conservatorul nostru, din lipsă de organizare bună, ori din alte cuvinte nu ne dá acea abundență de elemente cari să esplice și să indreptățescă violența ciocnirilor la inghesuială, avem de sigur câteva talente ce promit; dar sînt descurajate de lipsa de ingrijirea a celor cu putere in teatru și cu curagiul tăiat din cauza tristei perspective ce le deschide sistemul d'a se recruta societarii, și necăutarea mijlócelor d'a se eliminá atât invalidii din vîrstă, cât și neputinciosii din fire. De aceea rolul direcțiunii generale, ar fi să ocolescă piedecile, să se dea drumul la tineri, mulți pușini căți sînt spre desvoltare și inaintare. Deschiderea stagiunii de dramă și comedie la Teatrul Național se va face ađi sâmbătă la 27 sept. (9 octombre,) cu »Fântana Blandusiei,« Dna Aristița Roman-Manolescu va juca rolul Getei, dl Notara pe Orațiu, ér dl Hașnaș pe Gallus sclavul lui Orațiu. Mâne duminică, 28 septembrie 1886, prima reprezentațiune la Teatrul Național a dramei in 5 acte a lui François Coppée, »Severo Torelli,« tradusă in versuri de dl Th. M. Stoenescu.

Despre »A doua mórte.« Dl Gion scrie in cea din urmă cronică teatrală a »Românului:« In *Cronica* trecutá, citând din repertoriul stagiunii 1886—1887 numele pieselor ce vor avé să se jöce la Teatrul Național, spuneam că, afará de »Gaspar-Vodă« (Grățiani) dramă istorică a dlui Slavici, nu véd printre piesele anunțate nici una inedită și originală. M'am înșelat. Primesc din Oradea-mare dela dl Iosif Vulcan, proprietarul interesantei reviste »Familia,« o prietinósă scrisóre-intimpinare cu proba greșelei mele. In acesta scrisóre, valorosul literat român din Ungaria imi spune, că printre piesele anunțate de direcțiune pentru a se juca in stagiunea 1886—1887, pe lângá »Gaspar-Vodă,« se mai aflá și o dramă originală a dneii sale, »A doua mórte,« primitá de direcțiunea teatrelor încă de mult. Nu șciam acesta, căci urmând unui obicei vechiu la noi totdeuna ori-ce corp constituit cautá a se feri de curiositatea indiscretă — dar mai totdeuna binefăcétóre a presei — și prin urmare direcțiunea teatrelor nu anunță diarelor primirea seu respingerea pieselor depuse. Fac acesta rectificare cu atât mai multá plăcere cu cât, după cum mi se spune de unii din prietini mei de aci, »A doua mórte,« dramă socială a dlui Vulcan, a avut un deosebit succes de lectură intr'un cerc literar din București și a meritat intr'alt rënd rivnita incuragiare a poetului dela Mircești. Decă »A doua mórte« va fi jucată — cum dorim și sperám — in acesta stagiune, lucrul va indemná pe autorul ei a remite direcțiunii teatrelor și alte doue piese, primite de mult încă de comitetul esaminător al Teatrului Național și pe cari dl Iosif Vulcan le-a luat la dsa pentru a le mai corectá. Ar fi de dorit, ar fi frumos ca in fiecare an, pe lângá cap-d'operile teatrelor străine, ađi moștenire a niméui și a tuturor, Shakespeare, Corneille, Racine, Schiller etc., ar fi frumos, díce, ca scena noastră să primescă și 2—3 lucrări originale, fie dela tineri, fie dela scriitorii ajunși, cari își dau pe deplin séma de ce va să dícă inighebaria și deslășurarea unui subiect cu adevérat comic seu dramatic. *Gion.*

Reprezentațiune teatrală in Prejmer. In luna trecutá, cu ocașiunea adunării generale a reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul Brașov, s'a dat in comuna Prejmer și o reprezentațiune teatrală de diletanți. Aceștia s'au compus din școlarii și școlărițele de acolo, sub conducerea corpului învățătoresc. S'a jucat întîiu piesa »Mare lucru e șcôla,« in care a luat parte G. Popovici, N. Morica, N. Cârstea și dna M. Ludu. O fetiță și un băiat au declamat poesúle »Silá« de Boliac și »Peneș Curcanul« de Alec-

sandri. În sfârșit s'a jucat comedia »Cinel-cinel« de V. Alecsandri, în care s'au prezentat afară de cei de sus și dna A. Popovici și dra M. Șurariu. Costumul național al damelor diletante a făcut multă plăcere.

Teatru la Galați. Duminică trecută frații Vlădicesei au dat la Galați în teatrul cel mare o singură reprezentațiune, cu concursul dnei Aristița Manolescu, care a jucat rolul Ofeliei în actul IV din »Hamlet« și scena narcoticului din »Romeo și Julieta« Trupa Vlădicescu a jucat apoi »O partidă de concină« și farsa: »O casă de nebuni.«

C e e n o u ?

Sciri personale. *Traian Marianuț*, econom în Cenadul-unguresc, a cumpărat la licitațiunea scaunelor bisericăști de acolo scaunul prim pentru soția sa cu 500 fl. — *Dl Voicu Hamsea*, noul protopresbiter al Lipovei, la Sântă Mărie-mică a fost introdus în parohia sa, de cătră comisarul consistorial părintele protopop Vasile Beleş. — *Dl George Vlăsa*, capelan militar c. r. român gr. cat., este mutat din Timișoara la Graț. — *Dl Nicolae Philimon* s-a mutat cancelaria advocațională din Arad la Pecica-română.

Hymen. *Dl Nicolae Budo*, teolog absolvent al dieceșei oradane, s-a încredințat de soție pe dra Irina Tirsan, fiica dlui paroc Mihai Tirsan în Valasut, comitatul Sătmar.

Oglinda lumii. Orisonul politic începe a fi posomorât. Atmosfera mirasă a prav de pușcă. Rusia își dă pe față din ce în ce mai mult tendința sa »erotică« în Bulgaria. Trimisul ei din Sofia, generalul Kaulbars, se poartă acolo ca un dictator. Dar Bulgarii, oamenii naibei, nu pră vor să se supună; reținută a indeplinit numai un punct din pretențiunile rusești, adică a ridicat starea de asediu, dar n'a eliberat pe revoltanți și a ordonat alegerile pentru adunarea mare. Generalul Kaulbars la rândul său a și declarat, că Rusia va privi ca nule alegerile și toate conclusele Sobraniei mari. Apoi a pornit prin țară să studieze opiniunea publică a poporului; înainte de plecare a dis, că dacă Par atacă cineva, îndată ar intra o sută de mii de muscali. În privința celor ce se petrec în Bulgaria, s'au făcut patru interpelațiuni în dieta Ungariei; dl prim-ministru a răspuns, că Austro-Ungaria nu va lăsa ca vr'o putere mare să formeze protectorat în peninsula balcanică. Deputatul Jókai a adresat alegătorilor sei o scrisoare pînă de serioase îngrijiri pentru viitor, în care vorbind de un eventual reșoiu al Austro-Ungariei cu Rusia, dice: »Dacă vrem să fim capabili de luptă, trebuie să facem pace acasă: trebuie să înlăturăm toate cestiunile, ce ar pute desbină țera noastră; să nu provocăm certă între clase, confesiuni și naționalități. Să ne și apropiăm mai mult de vecinii noștri: să curmăm reșoiul vamal cu România, chiar și cu prețul unor jertle momentane. Sînt acum interese mai înalte, decât cele ce se exprimă într'un tarif!«

Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina va ține adunarea sa generală în Cernăuți la 1/13 octombrie în localul societății. Programul adunării va fi precum urmază: 1. raportul comitetului despre lucrările sale în anul 1885; 2. raportul revizorilor despre cercetarea socotelilor anului 1885; 3. raportul comitetului privitor la modificarea statutelor; 4. învîntarea bugetului Societății pe anul 1887; 5. discursuri și propuneri privitoare la interesele Societății; 6. alegerea a 6 membri ai comitetului conform § 14 p. 1 și § 18; 7. alegerea comisiei de 3

membri spre cercetarea socotelilor anului 1886 conform § 14, p. 6.

Asociațiunea transilvană. Despărțământul din comitatul Făgăraș va ține adunarea sa generală în comuna Sămbăta-de-sus, la 17 octombrie n., sub presiul dlui director Alessandru Micu, funcționând ca secretar dl Ioan Tureu.

La Blaș în săptămâna trecută s'au ținut ședințele directoriului însărcinat cu administrațiunea fundațiunii întemeiată de fericitul mitropolit Alessandru Sterca Șuluț. Ședințele s'au ținut sub presiul Es. Sale mitropolitului dr. Ioan Vancea, luând parte afară de canonici și câțiva bărbați mireni distinși. S'a constatat cu plăcere, că prin administrațiune exactă, fundațiunea s'a urcat la mai multe sute de mii, dându-se de mai mulți ani și stipendii.

Societatea Andrei Șaguna a elevilor din seminarul sibian s'a constituit astfel: președinte al societății s'a proclamat dl profesor seminarial Dimitrie Comșa; vice-președinte al societății și președinte al comitetului Emilian Popescu cleric an. III; redactor al foiei »Musa« Aurel Trif cleric an. III; notar al corespundintelor Virgil Pop cleric an. III; membrii comitetului: Iosif Blaga cleric an. III; Stefan Sus cleric an. III; Ioan Borju cleric an. II; Dimitrie Câmpean cl. an. II; Nicolae Cărpinișan cl. an. I; George Enescu cl. an. I; Romul Jurca ped. an. III și George Daniil ped. an. II; controlor Ioan Duma cl. an. III; cassar Dimitrie Goia cl. an. I; notar al ședințelor Ioan Teculescu cl. an. II; bibliotecar Alimpiu Oprea cl. an. II și vice-bibliotecar Ioan Nicoră ped. anul I.

Sciri scurte. *Esposițiunea din Craiova* se va deschide numai la primăveră, în luna lui maiu, căci localul nu s'a putut termina pe tîmna curentă, când eră să se deschidă esposițiunea. — *Ambasadorul Rusiei la Roma* va da la iernă frumoșe serate în onorea comiteșei Rosetti, soția primului secretar al legațiunii române din Roma, fiica dlui de Giers, cancelarul imperiului rus.

Necrolôge. *Atanasie Ivanovici*, veteranul protopresbiter al Făgetului, a murit în 8/20 septembrie în etate de 64 ani, lăsând în doliu rude multe. — *Vasile Neiculescu*, învățător gr. or. român în Capolnaș, comitatul Caraș-Severin, unul din cei mai harnici bărbați de școlă, a murit acolo în 20 sept., în etate de 33 ani.

Călindarul săptămânei.

Dîna sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Duminică a 17-a după Rosali, Luca c. 8 gl. 8, sft. 6.	
Duminică	28 Cuv. Hariton	10 Franc. Bor.
Luni	29 Cuv. Chiriac	11 Emilian
Marti	30 Muc. Grigorie	12 Maximilian
Mercuri	1 Apost. Anania	13 Coloman
Joi	2 Muc. Ciprian	14 Calist
Vineri	3 M. Dionisie Areop.	15 Teresia
Sămbătă	4 Păr. Ieroteu	16 Gallu

Trelluniul iuliu—septembrie se incheie cu numarul acesta. Rugăm pe toți aceia, a căror abonamente expiră acuma, să binevoescă a le înnoi de timpuriu, ori a ne avisă, că nu mai vor să fie abonați. Cu asta ocaziune, prevenim pe aceia cari încă nu s'au achitat abonamentele, că — conform anunțului nostru de mai nainte — în săptămânile trecut am început să le încasăm prin ramburse postale. **Cei ce nu vreu să capete de aceste, grăbescă a-și achită datoria!**